

รายงานสรุปผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงาน
ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570) ประจำปี พ.ศ. 2568
หน่วยงาน...กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

ลำดับ	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานระดับ กรม/สำนัก	สถานะการดำเนินงาน	สรุปผลการดำเนินงาน	นอกเหนือแผนฯ
1. แผนปฏิบัติการด้านการเมืองการปกครอง					
ข้อเสนอแนะ 2) รัฐควรจัดให้มีการอบรมด้านสิทธิมนุษยชนและให้ความรู้เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายและเจ้าหน้าที่รัฐทุกระดับเพื่อให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายอย่างถูกต้อง และสอดคล้องหลักการสิทธิมนุษยชน รัฐต้องมีการพัฒนางานสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะการพัฒนากระบวนการดำเนินงานและการสร้างเสริมศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน การส่งการรับรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ซึ่งจะช่วยลดข้อร้องเรียนเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมถึงกำหนดแนวปฏิบัติให้หน่วยงานรัฐทุกภาคส่วนตระหนักถึงหน้าที่ ความรับผิดชอบ การเคารพผู้เห็นต่าง เสรีภาพในการแสดงออก สิทธิในการชุมนุมโดยสงบ และการสมาคม รวมทั้งมีการจัดฝึกอบรมหลักสูตรสิทธิมนุษยชนเป็นระดับต้น กลาง สูง สำหรับเจ้าหน้าที่รัฐตามความเหมาะสม อย่างเป็นระบบ เพื่อให้การขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน					
1	กิจกรรมส่งเสริมความรู้สิทธิมนุษยชนกับการปฏิบัติราชการ	กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	☐ ยังไม่ได้ดำเนินการ ☐ อยู่ระหว่างดำเนินการ ☒ ดำเนินการแล้วเสร็จ	ข้าราชการพลเรือนสามัญที่อยู่ระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการได้มีความรู้ความเข้าใจถึงหลักสิทธิมนุษยชนสากล และเชื่อมโยงกับการปฏิบัติราชการ รวมทั้งเข้าใจแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 มีข้าราชการที่อยู่ระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการเข้ารับการฝึกอบรมโดยการเรียนรู้ผ่านระบบ E-Learning ของสำนักงาน ก.พ. จำนวนทั้งสิ้น 58 คน	
2	กิจกรรมส่งเสริมบุคลากรในสังกัดกรมฯ เรียนรู้หลักสูตรวิชาสิทธิมนุษยชน	กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	☐ ยังไม่ได้ดำเนินการ ☐ อยู่ระหว่างดำเนินการ ☒ ดำเนินการแล้วเสร็จ	บุคลากรในสังกัดกรมฯ ได้มีความรู้เรื่องสิทธิ หน้าที่ รัฐสิทธิ เคารพสิทธิและไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 มีบุคลากรในสังกัดเรียนรู้หลักสูตรวิชาสิทธิมนุษยชนผ่านระบบ E-Learning ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จำนวน 1,859 คน	
3	โครงการอบรมบุคลากรเพื่อเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557 และพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559	กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	☐ ยังไม่ได้ดำเนินการ ☐ อยู่ระหว่างดำเนินการ ☒ ดำเนินการแล้วเสร็จ	ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการได้รับการฝึกอบรมให้เป็นเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557 และพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 เพื่อให้มีความรู้ที่ถูกต้องและสามารถปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 มีข้าราชการและเจ้าหน้าที่ได้รับการฝึกอบรม รวมทั้งสิ้น 177 คน ดังนี้ 1) การฝึกอบรมบุคลากรเพื่อเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557 จำนวน 100 คน 2) การอบรมพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 จำนวน 77 คน	

ลำดับ	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานระดับกรม/สำนัก	สถานะการดำเนินงาน	สรุปผลการดำเนินงาน	นอกเหนือแผนฯ
1. แผนปฏิบัติการด้านการเมืองการปกครอง					
ข้อเสนอแนะ 4) รัฐควรเร่งจัดสรรที่ดินและแก้ไขปัญหาการเข้าถึงทรัพยากรของประชาชน ประชาชนในท้องที่ไม่ได้รับการจัดสรร และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่ดินตามที่รัฐกำหนดรัฐควรรวบรวมหรือติดตามคืนที่ดินที่ยังคงอยู่ภายใต้อำนาจการดูแลของรัฐ อาทิ ที่ดินป่าเสื่อมโทรมที่ไม่อาจฟื้นฟูสภาพได้ ที่ดิน สปก. ที่ดินของหน่วยราชการที่ว่างเปล่า ที่ดินที่มีการถือครองโดยผิดกฎหมาย เป็นต้นเพื่อนำมาจัดสรรให้ประชาชนและชุมชนให้สามารถทำการเกษตรเพื่อให้เกิดผลผลิตและมีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ และเพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนจากการอยู่อาศัย และทำกินในพื้นที่ป่าโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายโดยอาจคำนึงถึงชาวนาที่ทำนาก่อนเป็นลำดับแรกในการจัดสรรและการใช้ประโยชน์จากที่ดินของภาคีรัฐนอกจากนี้ ควรมีระบบฐานข้อมูล ภาคประชาชนที่เป็นปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนำระบบเลขประจำตัวประชาชน 13 หลักมาใช้ในการตรวจสอบสิทธิขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ที่ประชาชนหรือผู้ขอรับบริการสาธารณะพึงได้รับจัดสรรจากรัฐ เพื่อให้สามารถเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ ได้ ตลอดจนมีการจัดทำแผนบริหารจัดการที่ดินอย่างเป็นระบบครบวงจร					
1	โครงการพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่ดินในนิคมสร้างตนเอง	กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	☐ ยังไม่ได้ดำเนินการ ☒ อยู่ระหว่างดำเนินการ ☐ ดำเนินการแล้วเสร็จ	โครงการพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์ ด้านการบริหารจัดการที่ดินในนิคมสร้างตนเอง เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนและสามารถใช้ประโยชน์ในที่ดินตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ระหว่างดำเนินการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานเพิ่มเติม ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานของนิคมฯ แปลงที่ดิน ข้อมูลผู้ได้รับการจัดสรรที่ดิน ข้อมูลสัญญาอนุญาตให้ใช้ที่ดินสงวนเพื่อกิจการนิคมฯ เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงพัฒนาระบบการอนุญาตใช้ประโยชน์ที่ดินสงวนเพื่อกิจการนิคมฯ ทั้งนี้ การดำเนินงานในด้านการบริหารจัดการที่ดินในนิคมสร้างตนเอง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 มีการให้บริการด้านการบริหารจัดการที่ดิน ดังนี้ 1) ขออนุญาตใช้ครั้งแรก จำนวน 253 ราย 355 แปลง 2) ขออนุญาตต่อสัญญา ใช้ประโยชน์ฯ จำนวน 1607 ราย 1972 แปลง 3) ขออนุญาตโอนสิทธิ ใช้ประโยชน์ จำนวน 110 ราย 149 แปลง 4) รับสิทธิ จำนวน 39 ราย 49 แปลง 5) จัดทำสัญญาอนุญาตใช้ประโยชน์ จำนวน 173 ราย 260 แปลง 6) อื่น ๆ คืนหลักประกัน/คืนพื้นที่/ยกเลิกสัญญา 59 ราย 78 แปลง	
2	โครงการ E-service : ขอรับบริการในนิคมสร้างตนเอง	กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	☐ ยังไม่ได้ดำเนินการ ☐ อยู่ระหว่างดำเนินการ ☒ ดำเนินการแล้วเสร็จ	กรมฯ ได้มีการจัดทำประกาศกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เรื่อง ช่องทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับติดต่อกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ พ.ศ. 2566 ประกาศ ณ วันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2566 เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นช่องทางสำหรับประชาชนยื่นคำขอ เข้าถึงบริการของกรมฯ หรือติดต่อกรม ได้อย่างสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น รวมถึงเพิ่มประสิทธิภาพการรายงาน	✓

ลำดับ	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานระดับกรม/สำนัก	สถานะการดำเนินงาน	สรุปผลการดำเนินงาน	นอกเหนือแผนฯ
				การติดตามที่ถูกต้อง รวดเร็ว และครบถ้วนยิ่งขึ้น ผ่านระบบการให้บริการออนไลน์ (E-service) เพื่อ ทางเว็บไซต์ service.dsdw.go.th โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 มีการร้องขอรับบริการในนิคมสร้างตนเอง จำนวน 33 คน	
2. แผนปฏิบัติการกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียนและกลุ่มชาติพันธุ์					
ข้อเสนอแนะ 3) รัฐควรสร้างการรับรู้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อให้ทราบกฎหมาย นโยบาย มาตรการ แนวปฏิบัติ ในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน และกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานอันพึงได้ตามหลักสิทธิมนุษยชน และเหมาะสมตามความสามารถของประเทศ ปัจจุบันแม้จะมีข้อกำหนดนโยบายต่าง ๆ ในประเทศไทย เพื่อจัดการกับผู้ที่มีปัญหาสถานะบุคคลแต่กลับพบว่าไม่ใช่ทุกคนที่สามารถเข้าถึงและเข้าใจข้อกำหนดนโยบายต่าง ๆ ตลอดจนขั้นตอนปฏิบัติได้ ดังนั้น เพื่อให้กฎหมาย นโยบาย มาตรการสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บุคคลเหล่านี้ ได้เข้าถึงและเข้าใจข้อกำหนด รัฐควรสร้างการรับรู้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ให้เข้าถึง เข้าใจกฎหมาย นโยบาย มาตรการ แนวปฏิบัติต่าง ๆ ได้ง่าย เพื่อให้การช่วยเหลือกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน และกลุ่มชาติพันธุ์ อาทิ มีการทำคู่มือประชาสัมพันธ์การเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ เช่น สิทธิในการจดทะเบียนการเกิด สิทธิในการรักษาพยาบาล สิทธิการศึกษา ฯลฯ ของกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน และกลุ่มชาติพันธุ์ เผยแพร่แก่ผู้นำท้องถิ่นมีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) เพื่อช่วยกันช่วยเหลือดูแลกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน และกลุ่มชาติพันธุ์ให้ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานตามหลักสิทธิมนุษยชน					
1	การตรวจพิสูจน์อัตลักษณ์บุคคลโดยสารพันธุกรรม DNA ร่วมกับสถาบันนิติวิทยาศาสตร์	กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ และกรมการปกครอง	☐ ยังไม่ได้ดำเนินการ ☐ อยู่ระหว่างดำเนินการ ☒ ดำเนินการแล้วเสร็จ	โครงการบูรณาการความร่วมมือในการตรวจพิสูจน์คนนิรนาม เป็นความร่วมมือแก้ไขปัญหาค้นคืนสิทธิให้คนนิรนาม โดยสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ร่วมกับกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และกรมการปกครอง ได้หารือร่วมกันในการแก้ไขปัญหา เป็นการตรวจหาสารพันธุกรรมและใช้งานระบบการตรวจพิสูจน์อัตลักษณ์บุคคลด้วยใบหน้าและลายพิมพ์นิ้วมือ โดยมีจำนวนผู้ใช้บริการในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง 11 แห่ง เข้ารับการตรวจทั้งหมด 1,674 ราย (ยอดสะสม ปี 2560 - 2568)	✓

ลำดับ	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานระดับกรม/สำนัก	สถานะการดำเนินงาน	สรุปผลการดำเนินงาน	นอกเหนือแผนฯ
2. แผนปฏิบัติการกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียนและกลุ่มชาติพันธุ์					
ข้อเสนอแนะ 4) รัฐควรผลักดันโครงการฝึกอบรมแรงงาน กลุ่มชาติพันธุ์เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะฝีมือแรงงาน และการเตรียมความพร้อมทางด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพเพื่อเข้าสู่กระบวนการทำงาน					
1	โครงการขับเคลื่อนสวัสดิการโดยรัฐและศูนย์เรียนรู้ชุมชนบนพื้นที่สูง	กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	☐ ยังไม่ได้ดำเนินการ ☐ อยู่ระหว่างดำเนินการ ☒ ดำเนินการแล้วเสร็จ	ศึกษาศักยภาพทุนทางสังคม สภาพปัญหา และวางแผนทางเสริมหนุนการจัดสวัสดิการขององค์กรสาธารณประโยชน์ และจัดเวทีค้นหา และจุดประกายความคิดด้านการจัดสวัสดิการสังคมในชุมชนบนพื้นที่สูง การจัดตั้งคณะกรรมการ ศสส. และจัดทำข้อมูลชุมชนบนพื้นที่สูง เพื่อพัฒนาบทบาทและความเข้มแข็งของศูนย์ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมบนพื้นที่สูงในการบูรณาการการจัดสวัสดิการสังคมและขับเคลื่อนการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ โดยมีราษฎรบนพื้นที่สูงที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเรียนรู้การจัดสวัสดิการสังคมบนพื้นที่สูงสามารถเข้าถึงบริการกองทุน จำนวน 4,040 คน	
2	โครงการยกระดับเศรษฐกิจฐานรากชุมชนบนพื้นที่สูงด้วยพลังสร้างสรรค์	กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	☐ ยังไม่ได้ดำเนินการ ☐ อยู่ระหว่างดำเนินการ ☒ ดำเนินการแล้วเสร็จ	ค้นหาศักยภาพ วิเคราะห์พลังสร้างสรรค์ (Soft Power) ประเมินช่องทางการจัดจำหน่ายและความต้องการทางการตลาดของกลุ่มต่าง ๆ ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์สินค้าราษฎรบนพื้นที่สูง ร่วมกับภาครัฐหรือเอกชน เช่น มหาวิทยาลัย องค์กรต่าง ๆ ฯลฯ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาสังคมบนพื้นที่สูงด้วยระบบเศรษฐกิจฐานราก ทุนทางสังคม และภูมิปัญญาชุมชนบนพื้นที่สูง พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนบนพื้นที่สูงที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพ และพัฒนาสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชน โดยราษฎรบนพื้นที่สูงที่เข้าร่วมโครงการสามารถพัฒนาทักษะด้านอาชีพ เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์และเพิ่มมูลค่าส่งเสริมช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์โดยใช้พลังสร้างสรรค์ ทุนทางสังคม และภูมิปัญญาชุมชนบนพื้นที่สูง สู่การเป็นวิสาหกิจชุมชน หรือกลุ่มกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากจากพลังสร้างสรรค์ การถ่ายทอดภูมิปัญญา ทุนทางสังคม และเกิดการพึ่งพาตนเอง จำนวน 3,682 คน	

ลำดับ	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานระดับกรม/สำนัก	สถานะการดำเนินงาน	สรุปผลการดำเนินงาน	นอกเหนือแผนฯ
3. แผนปฏิบัติการกลุ่มผู้ป่วยเอดส์ ผู้ที่อยู่ร่วมกับ HIV และผู้ป่วยจิตเวช					
ข้อเสนอแนะ 4) รัฐควรผลักดันให้ผู้ป่วยจิตเวชเข้าถึงสิทธิผู้ป่วยตามพระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551 เพื่อให้ได้รับการบำบัดรักษาตามมาตรฐานทางการแพทย์และฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และได้รับการปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยและการบำบัดรักษาไว้เป็นความลับ เว้นแต่มีกฎหมายบัญญัติไว้ให้เปิดเผยได้ และควรส่งเสริมการบำบัดทางสังคมจิตใจ (Psychosocial Intervention) สำหรับผู้ป่วยโรคจิตเวช					
1	การดูแลฟื้นฟูผู้ใช้บริการที่มีอาการทางจิตเวชในสถานรองรับของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	☐ ยังไม่ได้ดำเนินการ ☐ อยู่ระหว่างดำเนินการ ☒ ดำเนินการแล้วเสร็จ	ประสานกรมสุขภาพจิตเพื่อจัดให้มีการตรวจประเมินสุขภาพจิตในเบื้องต้น ซึ่งผู้ใช้บริการที่มีอาการทางจิตเวชได้รับการดูแลฟื้นฟูทางการแพทย์อย่างต่อเนื่อง และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้ใช้บริการที่มีอาการทางจิตเวชเข้าถึงสิทธิสวัสดิการขั้นพื้นฐานตามระเบียบที่เกี่ยวข้องกับคนไร้ที่พึ่งและผู้ทำการขอทาน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง 11 แห่ง มีการใช้ระบบ Telemedicine ในการดูแลฟื้นฟูทางการแพทย์อย่างต่อเนื่องแก่ผู้รับบริการ จำนวน 976 คน	✓